РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВЪРХОВЕН АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД

АДМИНИСТРАТИВНО ПРАВОСЪДИЕ

ДЕСЕТ ГОДИНИ АДМИНИСТРАТИВНИ СЪДИЛИЩА В БЪЛГАРИЯ

Година XX

Юбилейно издание,
2017

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Главен редактор
Георги Колев

Заместник главни редактори
Румяна Монова, Боян Магдалинчев

Редакционен съвет
Анна Димитрова, Йордан Константинов, Мариника Чернева, Милка Панчева, Мирослав Мирчев, Ваня Пунева, Георги Чолаков, Ваня Анчева

Съставител
Васил Чобанов

Снимки
Петър Владимиров

www.sac.justice.bg

© Върховен административен съд, 2017
© Издателство Сиела Норма АД, 2017

Препечатването на материали от настоящото издание е възможно само с писменото разрешение на главния редактор и на издателство Сиела Норма АД

Десет годишнината от създаването на административните съдилища в България беше чествана тържествено на 17 март 2017 в Аулата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ .

Организатори бяха Върховния административен съд, Асоциацията на българските административни съдии, юридическите факултети на СУ „Св. Климент Охридски“ и на Пловдивския университет „П. Хилендарски“.

Тържеството почетоха, служебният министър-председател проф. Огнян Герджиков, Главният прокурор Сотир Цацаров, председателят на Конституционния съд проф. Борис Велчев и конституционни съдии, председателят на Висшия адвокатски съвет Ралица Негенцова, ректорът на Софийския университет проф. д.ф.н. Анастас Герджиков, представляващият Димитър Узунов и членове на Висшия съдебен съвет, председателят на Съюза на юристите в България и първи председател на ВАС Владислав Славов, директорът на Националния институт на правосъдието Миглена Тачева, както и съдиите от Върховния административен съд и административни съдии от страната.

Това извънредно издание на Списание Административно правосъдие, посвещаваме на заявените позиции и оценките получени на тържественото честване.

Събрани на едно място те дават „моментна“ снимка на последните десет години от развитието и укрепването на административното правораздаване в република България.

В края на това издание предлагаме знаменателни моменти от създаването през 1912 година на особен Върховен административен съд и отговора на въпроса от мотивите „кому да се повери раздаването на административното правосъдие“. Научаваме каква е била повече от 100 годишната оценка и през какви перипетии е преминало българското административно правораздаване.

ЗА АДМИНИСТРАТИВНОТО ПРАВОРАЗДАВАНЕ НЕ СМЕ ПОЛУЧАВАЛИ КРИТИКА ОТ ЕК

Проф. Огнян Герджиков – служебен министър-председател

Напоследък имам поводи да казвам, че каквито и държавни длъжности да съм заемал, те неминуемо са временни. Но съм юрист завинаги. Затова съм щастлив да бъда тук, в Алма Матер, моят втори дом, в зала пълна с едни от най-добрите юристи на България. Не можех да не уважа това събитие, защото за мен то е знаменателно. 10 години административното правосъдие е най-добрият гарант за законност и за правов ред в областта на управлението на държавата. С известна завист мога да кажа, че съм щастлив да бъда тук в Алма Матер, моят втори дом.

Това е гарант за законност и правов ред в областта на управлението на държавата. С известна завист мога да кажа, че докато в другите

области на правото, като се започне от нормативните актове, сме получавали критика от ЕК, то по отношение на Административно-процесуалния кодекс и административното правораздаване, аз не знам да е имало такава критика. Това само по себе си е показателно за това, което вие, административните съдии правите. Не мога да не отдам заслуженото на авторите на Административно-процесуалния кодекс, не мога да не отдам заслуженото и на първите председатели на Върховния административен съд в лицето на господата Владислав Славов и Константин Пенчев.

Наистина АПК е един от добрите нормативни актове, но струва ми се, че би могло да се помисли за неговото усъвършенстване. Искам до пожелая на всички вас, които правораздавате да продължавате да сте такива верни стожери на правото, тъй като законността се опира на вашата дейност. Искам да ви пожелая ползотворна работа и на 20 годишнината пак да ме поканите.

Проф. Емилия Друмева председател на Правния съвет на държавния глава прочете приветствие от името на президента Румен Радев.

Република България
Президент

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВЪРХОВНИЯ
АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД
Г-Н ГЕОРГИ КОЛЕВ

Уважаеми господин Председател на Върховния административен съд,

Уважаеми административни съдии,

Уважаеми гости,

Създаването на административните съдилища е една от най-значимите реформи в нашата съдебна система след приемането на Конституцията на Република България през 1991 г.

"Не подлежи на оспорване, без административно правосъдие, без възможност на гражданина да оборва по законен ред незаконните действия на административната власт, не може да се говори за правов ред в една държава." Това не са мои думи. Така е започнал своя доклад пред Първия събор на българските юристи през 1905 г. видният конституционалист проф. Стефан Киров.

Сега, след повече от век, ролята на административните съдилища остава ключова за демократичната държава, като непрекъснато се развива и обогатява. Основната цел остава гарантирането правата и законните интереси на гражданите и на юридическите лица при взаимоотношенията им с държавните органи. Прибавят се и още обществено значими въпроси - съдебният контрол върху избори и референдуми, обществени поръчки и конфликт на интереси, както и защитата на конкуренцията.

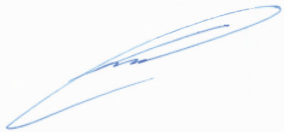
Аз вярвам, че ролята на защитник на обикновения човек срещу всемогъщата администрация, на коректив на изпълнителната власт и гарант за демокрацията е мисията на административните съдилища. Тази

роля поставя въпроса за противоречивата съдебна практика. Както цялото общество, така и аз очакваме конкретни мерки за неговото решаване.

Реформата, 10 години от която честваме днес, не е приключила и поставя нови предизвикателства. Едно от тях е електронното правосъдие. Върховният административен съд бе сред флагманите на първите промени за прилагането на откритост и достъпност в дейността на съдилищата. Вярвам, че този новаторски дух е съхранен така, че административните съдилища да бъдат водещи и при въвеждането на електронно правосъдие.

Накрая искам да се обърна към всеки един от административните съдии. Бъдете не само мъдри, добросъвестни и обективни, но и активни участници в усъвършенстването на административното правосъдие. Роля, за която са необходими професионализъм, смелост и отговорност.

София, 17 март 2017 г.

Румен Радев
ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
"СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"
БЪЛГАРИЯ, СОФИЯ, 1000,
БУЛ. "ЦАР ОСВОБОДИТЕЛ"№15
ТЕЛ. 02/930-84-36; ФАКС 02/946-02-55

SOFIA UNIVERSITY
"ST. KLIMENT OHRIDSKI"
1000, SOFIA, BULGARIA
15 TZAR OSVOBODITEL BLD.
TEL. 00359 2/930-84-36; FAX 00359 2/946-02-55

ДО
ГЕОРГИ КОЛЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД

БОЯН МАГДАЛИНЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ
АСОЦИАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ
АДМИНИСТРАТИВНИ СЪДИИ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КОЛЕВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МАГДАЛИНЧЕВ,

Изключително ми е приятно от името на академичната общност на Софийския университет „Св. Климент Охридски" и от свое име да Ви поздравя по случай 10-годишнината от създаването на административните съдилища в България.

Годишнината е добър повод да си припомним установените с Конституцията демократични принципи на разделението на властите, защитата на човешките права и свободи, уважението към достойнството на личността.

За десетте години от установяването на самостоятелните административни съдилища те се утвърдиха като институция, призвана да гарантира точното и еднаквото прилагане на законите. С упоритост и професионализъм Вие отстоявате върховенството на Конституцията и законите и полагате усилия за укрепване на гражданското общество в Република България.

За мен като ректор на най-старото висше училище в България е повод за гордост, че голяма част от колегията на административните съдилища у нас са възпитаници на Юридическия факултет на Софийския университет. Сигурен съм, че те са успели да се докажат като достойни юристи-професионалисти, които защитават авторитета на Университета и допринасят за намирането на юридически справедливи решения.

Позволете ми още веднъж да Ви поздравя с празника и да Ви пожелая много здраве, енергия, професионални и лични успехи и благополучие!

ПРОФ. ДФН АНАСТАС ГЕРДЖИКОВ
РЕКТОР

Съдия Марио Димитров и конституционен съдия Константин Пенчев

КОНСТАНТИН ПЕНЧЕВ –СЪДИЯ В КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД И ЕДИН ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА ВАС (2004 – 2010 Г.) ПРОИЗНЕСЕ ПРОЧУВСТВЕНИ ДУМИ

За мен е голяма чест от името на Конституционния съд на република България да поднеса приветствията по повод 10 годишнината от създаването на административните съдилища. Позволете ми да припомня на тези които участваха в събитията, а за останалите да информирам, защо ние днес честваме тази дата от 2007-ма (31-ви март).

Първо бе словото – проектът за действително професионален кодекс, изготвен след много обсъждания, след много консултации с чуждестранен опит от най-видните преподаватели по административно прави от съдиите от Върховния административен съд. Това бе един

добър, съвременен закон. Най-революционното в него беше, че се създаваха административни съдилища. Които започваха да действат като първа инстанция на ВАС. Такива до тогава не е имало и фактически това беше първия случай, когато се приложи член 119, ал 2 от Конституцията, т.е. бяха създадени административни съдилища. И тук започна първата трудност. По обясними причини, тъй като в АПК бяха предвидени от 9 до 12 съдилища, депутатите от 40-тото НС първоначално решиха да няма административни съдилища, а да има отделения към окръжните съдилища, защото видите ли не можело във всеки избирателен район да има съд. Тогава започна голямата борба ,с помощта на общественото мнение, с помощта на медиите доказахме, че няма никакви разумни причини да няма отделни административни съдилища. Вярно те не бяха от девет до дванайсет, а станаха 29 – за всеки избирателен район по един, но това си беше една основна стъпка. Второто основно постижение, което искам да припомня, е че всички административни съдии – 265 бяха тогава, бяха назначени от Висшия съдебен съвет след конкурс. На този конкурс се явиха всички – и действащи съдии и юристи, юрисконсулти и адвокати, които желаеха да станат съдии.

Всички имаха равна възможност и действително конкурсът беше по моему, почтен. Следващата стъпка беше да прокараме принципа, че първите председатели на административните съдилища ще бъдат само хора, които са се явили на конкурс и са го изкарали. Не можете да си представите колко членове на ВСС дойдоха да ми казват, че те трябва да бъдат председатели. Аз им отговарях – да бяхте се явили на конкурс, можеше да бъдете. Избрахме съдиите, избрахме председателите. Заклехме ги на 3-ти януари 2007-ма година и започна основната трудност.

Трябваше да започнат работа, на „зелена поляна“. На някои места трябваше да започнат при враждебно отношение от техните колеги от окръжните съдилища. Ако беше тук Лозан Панов, щеше да ви каже как 40 съдии от Административен съд София-град праворазваха в съдебната палата като ползваха две стаи. Идваха сутрин, получаваха си делата, отиваха в къщи да ги проучват, гледаха ги в една единствена зала и след това ги пишеха пак в къщи. Нямаше оплакване от забавено дело, нямаше оплакване от самите съдии, всичко беше ентусиазъм. Ние е тук главния инспектор Теодора Точкова да каже как работеше

в стаята на охраната заедно с всички административни съдии, но така или иначе административните съдилища ги има, повече от тях си имат и сгради и те са една полезна даденост. И тук ми се иска да кажа, понеже много се говори за съдебна реформа от години. Аз самия съм говорил много за това, че това е може би една от рецептите на съдебната реформа – съвременно законодателство (АПК) равни условия за кариерно развитие (конкурси за всички) и небивал ентусиазъм у тези млади хора, които искаха да работят и при нечовешки условия правораздаваха. Затова ми позволете да кажа – честит празник, скъпи приятели!

ЗАСЛУЖЕНИ ПЕРСОНАЛНИ НАГРАДИ

Георги Колев

Няма как да не утвърдим една традиция, която се опитваме да изградим вече десет години и мисля, че вече успяхме по отношение на териториалните административни съдилища. Няма как да не отчетем всичко това, което беше направено в изминалите 10 години. Не може дори да се сравнява равнището в което се намираше българското правосъдие и административното производство, преди 10 години и това което е сега. Отлично знаем, че в настоящия момент са налице едни изключително добре работещи съдилища на територията на цялата страна. Отлично знаем, че оценката на всички външни институции и на всички наши европейски партньори и отразени в информационните табла, които сочат че административното правосъдие в България е на една от челните позиции. Много малко са държавите, които по параметрите бързина и ефикасност на правосъдието изпреварват българ-

ските административни съдилища. И това е устойчива тенденденция от няколко години. Всеки един от вас може да направи този анализ за себе си.

Като домакин аз искам да благодаря на всички тези колеги, които работиха в продължение на десет години, за да се стигне това равнище. Няма как, нито аз, нито което и да е административно ръководство да постигне успехи само благодарение на своите усилия. Колегите, които работят за постигането на добрите резултати, те са в основата на това, което в крайна сметка постигна административното правосъдие в България. Повече от ясно е, че онези административни председатели, които изкараха успешни своите два мандата, вече не са такива, защото нямат право на трети, и затова моята оценка беше предложенията за заслужени персонални награди.

Ние ще продължим да се стараем да бъдем тази бариера между административните органи и гражданите, която осигурява спокойствието на хората и правдивостта в държавата.

От ляво на дясно – проф. д-р Дарина Зиновиева, чл.-кор. професор Александър Янков, съдия Сибила Симеонова ВАС, проф. д-р Димитър Костов ЮФ

МАЛКО И МНОГО СА ДЕСЕТ ГОДИНИ!

Боян Магдалинчев – заместник председател на ВАС, ръководител на Втора колегия и председател на на Асоциацията на българските административните съдии

Уважаеми господин Президент на Република България,

Уважаеми господин министър-председател,

Уважаеми господин Председател на Конституционния съд, госпожи и господа съдии от Конституционния съд,

Уважаеми господа председатели на Върховния административен съд и Върховния касационен съд,

Уважаеми господин Главен прокурор,

Госпожо председател на Висшия адвокатски съвет,

Уважаеми преподаватели, представители на академичната общност,

Скъпи колеги, съдии от Върховният административен съд и от административните съдилища в страната,

В качеството ми на заместник председател на Върховният административен съд и председател на Асоциацията на българските административните съдии, за мен е чест да ви поднеса приветствието си по повод 10 годишнината от създаването на административните съдилища в България.

Малко и много са десет години! Един период с голямо символично значение, период пряко свързан с укрепването и развитието на съвременното българско демократично общество. Началото на това се постави с приемането на новата българска Конституция от 1991 г., последвана от възстановяването на Върховния административен съд на 1.12.1996 г. и създаването на административните съдилища в страната.

Правовата държава и върховенството на закона извеждат ролята на правосъдието като ключов момент за съвременната демокрация, и в този смисъл, създаването на българските административни съдилища, беше закономерна, логична и дължима стъпка по пътя на развитие на съвременното ни общество и усъвършенстване на правораздаването, което се реализира с приемането на Административно-процесуалния кодекс.

По силата на § 3, ал. 1 от Преходните и заключителни разпоредби на Административно-процесуалния кодекс, се създадоха 28 административни съдилища, които започнаха да образуват и разглеждат дела от 01.03.2007 г. Така практически се сложи началото на съвременното българско административно правосъдие като цялостно обособен правораздавателен инструментариум. Отношенията между българските граждани и държавната власт бяха поставени на плоскостта на изискванията за достъпно, ефикасно, истинно, публично и прозрачно правосъдие, кореспондиращо в най-висока степен с обществените очаквания, които изисквания впоследствие се превърнаха в основни принципи на правораздавателната дейност и нейни най-съществени характеристики.

Отчитайки една такава годишнина, не можем да не отправим и поглед назад, към онези така важни „първи седем“ години от възникването и укрепването на административните съдилища.

Началото бе сложено през 2003 г. от работна група, от уважение към която на днешният ден е редно да спомена. Ръководител на групата бе проф. Кино Лазаров, изтъкнат административист, а членове на работната група бяха професорите Емилия Кънлева, Дончо Хрусанов, Димитър Костов, Иван Тодоров, доц. Емилия Панайотова, Владислав

Славов, доскорошен председател на Върховния административен съд, съдиите от Върховния административен съд Светла Петкова, Александър Еленков, Георги Ангелов, понастоящем съдия в Конституционния съд, Боян Магдалинчев, Андрей Икономов, и зам. главният прокурор и ръководител на Върховната административна прокуратура по онова време Цони Цонев. След тригодишна работа бе изготвен и внесен в Народното събрание законопроект на Административнопроцесуален кодекс, съчетаващ в себе си експертизата на доказано работещи в Европа административно-правораздавателни модели и характерните за българската правна традиция и обществена реалност принципи и правни институти.

Един от най-съществените тестове за пригодност, устойчивост и качество на административното правораздаване, беше присъединяването на България към ЕС на 01.01.2007 г., в резултат от което на територията на страната започна да действа един изцяло нов и принципно различен правопорядък. Правопорядък, попадащ в 90% от цялостната си регламентация в областта на публичното, т.е. на административното право и обект на правораздавателна регулация от административните съдилища в страната. Днес можем спокойно да заявим, че АПК се оказа изключително годен инструментариум за правоприлагането на съюзното законодателство, което нямаше как да се случи и без волята, старанието и високият професионализъм на всички съдии.

Редно е навръх десетата годишнина от създаването на административните съдилища в Република България да си признаем и трудностите през които преминахме, и проблемите които белязаха дейността ни, както и да се извиним на гражданите, когато не успявахме да отговорим на техните очаквания. Но е редно да кажем и друго, че е време за дълбока и цялостна законодателна реформа в административното правораздаване, която да наложи един разумен баланс в подсъдността и натовареността на административните съдилища от страната, от една страна, и административните съдилища и Върховния административен съд, от друга.

Иска ми се на днешният ден да благодарим на всички председатели на административните съдилища, на съдиите и служителите от тези съдилища, както и на съдиите от Върховният административен съд за това, че не само съградиха, но и опазиха и развиха административното правосъдие в България.

Не мога да не поздравя и благодаря и на цялата академична и научна общност за тяхното ключово участие във формирането и професионалната подготовка на бъдещите юристи, за просвещенската отдаденост на нашите преподаватели. На българската адвокатура, провокираща със своята мисъл и тези приложимата законодателна палитра, с което несъмнено дообогатява правоприлагането.

Винаги съм смятал, че правото е гръбнакът на една държава, както и това, че съдиите в тази държава са призвани да създават и съхраняват усещането за справедливост в отделния гражданин и в обществото като цяло. Още Аристотел през 350 г. преди Христа е нарекъл справедливостта най-превъзходната сред всички добродетели. Пожелавам на всички колеги да не спират да я отстояват още дълги години, с надеждата, че след още десет години, отново ще можем да си честитим с чувство на удоволетвореност факта, че сме работили и сме имали възможността да работим като административни съдии.

И на добър час в бъдещето и напред!

На снимката от ляво на дясно – проф. Огнян Герджиков, проф. д-р Емилия Друмева, проф. дфн Анастас Герджиков, Ралица Негенцова, Владислав Славов

Светла Петкова

ПРИВЕТСТВИЕ НА ГЛАВНИЯ ПРОКУРОР СОТИР ЦАЦАРОВ

Изреченията, които ще прочета, са написани от проф. Стефан Киров. Казани са през 1905 г. на Осмия събор на българските юристи. „Не подлежи на оспорване, казва той в своя реферат, без административно правосъдие, без възможност на гражданина да оборва по законен ред незаконните действия на административната власт, не може да се говори за добър ред, още по-малко за правов ред в една държава. При липса на легални средства за гражданина, остава едно от двете – или да се противи на неправдините със сила, което довежда до анархия, или да търпи тези неправди, което е царството на произвола, а не на правото“.

Е, за 10 години мисля, че доказахте, че царството на правото се крепи преди всичко на вас. Това е правото, което трябва да бъде на гражданите. Позволете ми от името на колегите си прокурори и на

тези от Върховната административна прокуратура и окръжните прокуратури, а на края и от мое име да ви изкажа – искрено уважение, благодаря ви за труда, благодаря ви за всичко. Бъдете здрави и знайте, че заслужавате най-искреното уважение и поздравление. Още веднъж, Честит юбилей!

Съдия Йовка Дражева и Владислав Славов

ПРИВЕТСТВИЕ НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА

От името на Висшия адвокатски съвет и от мое име имам удовлетвието да благодаря за поканата и да Ви поздравя с 10-годишнината от създаването на административните съдилища в България.

Безспорно е, че принципът за разделение на властите е основен принцип за всяка правова държава. Правото на съда да проверява законосъобразността на всеки административен акт на изпълнителната власт е реализация на този принцип – иначе няма как да се осъществи изискването „ Власт – власт възпира“.

Чрез Административно-процесуалния кодекс през 2006 г. се изпълни повелята на чл. 120, ал. 2 от Конституцията за въвеждане на административните съдилища у нас. Една година по-късно те бяха създадени. Оформянето на две независими системи съдилища – об-

щите и административните сериозно допринася за гарантиране на законността в държавното управление и защита на правата на гражданите и техните организации. Административното правосъдие е именно този фактор, който осигурява законосъобразното функциониране на изпълнителната власт и по този начин, в съответствие с принципа на разделение на властите, спомага за запазване на баланса между трите власти.

Съществуването на административно правосъдие е неотменим белег на модерната правова държава. И ние адвокатите като защитници на правата, свободите и законните интереси на гражданите сме активни участници в развитието и утвърждаването на това административно правосъдие.

Непрекъснатият ръст на административните дела показва, че повишаването на доверието на гражданите в нашето административно правораздаване, като за това допринася и чувствителното разширяване на обхвата на съдебния контрол върху администрацията.

Констатираният растеж показва две основни неща: на първо място предимствата на специализираното административно правораздаване на регионално ниво, чиито белези са бързината, качеството, ефективността на правосъдната дейност и на второ място, че административните съдилища отдавна станаха коректив за териториалните администрации, които в практиката си се съобразяват със съдебните им решения.

Няма юрист на когото да не е ясно, че не би могло да има върховенство на правото и съдебна реформа без непрекъснато полагане на последователни усилия за утвърждаване на административното правосъдие като гарант за защита на правата и законните интереси на гражданите и техните организации, а оттук и за утвърждаване на Република България като демократична и правова държава.

Още веднъж честит празник колеги пожелавам здраве, лично щастие и професионални успехи!

ПРИВЕТСТВИЕ НА ПРЕДСТАВЛЯВАЩИЯ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ ДИМИТЪР УЗУНОВ

От името на членовете на Висшия съдебен съвет и от свое име ви поздравявам по повод десетата годишнина от създаването и функционирането на системата от административни съдилища. Изразявам нашата благодарност към съдиите и към съдебните служители, които изградиха институцията си, а труда и отношението си спечелиха признанието на българските граждани. Заявявам нашата признателност и гордост, че изведохте административното правосъдие на второ място по бързина сред страните от Европейския съюз и получихте тяхното уважение към България. Празници като този идват след много труд и в резултат от взаимодействието на всички съдии и съдебни служители. Постигнатото от вас показва ползата за обществото от обособяването

на административни съд от общия и доведе до специализация и трупане на опит, които осигуряват по-качествено, ефективно, срочно и безпристрастно правосъдие за гражданите и за юридическите лица. Бих искал да отбележа приноса на председателите на административните съдилища които се заеха преди десет години и повече от тях продължиха през втория си мандат за установяване на съвременни стандарти за ефективно правораздаване и за разширяване и модернизиране на предоставянето на различните услуги. Годишнината е повод да отбележим специалната роля на Върховния административен съд за утвърждаването на демокрацията в България и за защита правата на гражданите.

ОТ ИМЕТО НА ИНСПЕКТОРАТА ПРИ ВСС, ПРИВЕТСТВИЕ НА ГЛАВНИЯ ИНСПЕКТОР ПРОЧЕТЕ ИНСПЕКТОР ИГНАТ ГЕОРГИЕВ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ИНСПЕКТОРАТ КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

гр. София 1000, ул. „Георг Вашингтон" №17, тел./факс 02 905 75 03

ДО
ГЕОРГИ КОЛЕВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ
АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД

ДО
БОЯН МАГДАЛИНЧЕВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА
АБАС

ДО СЪДИИТЕ ОТ ВАС И
АДМИНИСТРАТИВНИТЕ
СЪДИЛИЩА В СТРАНАТА

София, 17 март 2017г.

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

Десетгодишнината от създаването на административните съдилища, която отбелязваме днес е един много голям празник – празник не само на съдиите и съдебните служители, а и на съдебната система като цяло.

През годините административните съдилища показаха бързина, качество и предвидимост на осъществяваното от тях правораздаване, с което заслужиха високото доверие на гражданите и обществото. Доказаха, че административното правосъдие е ярък символ на държавността и върховенството на правото.

Постигнатите от административните съдии високи резултати превърнаха административните съдилища в пример за професионализъм и отлично свършена работа. Неслучайно положителните оценки за българското правораздаване се дължат до голяма степен на дейността на административните съдии,

на тяхната всеотдайност и умение да прилагат закона съобразно доказателствата и вътрешното си убеждение.

Уважаеми колеги, позволете ми от свое име и от името на инспекторите и институцията Инспекторат към Висшия съдебен съвет да ви благодаря за постигнатите отлични резултати през изминалите 10 години и да ви пожелая бъдещи професионални успехи, гордост от преодоляваните предизвикателства, с които се сблъсквате ежедневно в дейността си и удовлетворение от добре свършената работа.

Бъдете здрави и честит празник!

ГЛАВЕН ИНСПЕКТОР
ТЕОДОРА ТОЧКОВА

ВЛАДИСЛАВ СЛАВОВ – ПЪРВИ ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВАС (1996 – 2003 Г.) ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪЮЗА НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Благодаря за поканата от името на Съюза на юристите в България да поднеса приветствие за хубавата годишнина, която отбелязваме днес. Както колегите преди мен и аз съм изкушен да си спомня някои неща от миналото, които ще бъдат интересни за доста от присъстващите, доколкото виждам има и много млади лица.

Първо административното правораздаване в България беше възстановено с влизането в сила на действащата Конституция на Република България, защото тя има пряко действие и това се знае много добре. Не само че започна прилагането на административното право-

раздаване в пълнота, но и доколкото имаше съмнение по този въпрос Конституционният съд се произнесе, като каза, че до конституирането на двата върховни съда, Върховният съд ще изпълнява функциите на ВАС.

Но в България хубавите неща стават трудно, затова предвидената в Конституцията нова организация на съдебната власт, вместо за една година както беше регламентирано, стана на петата година. И то при ожесточената, не е силна дума, съпротива на изпълнителната и законодателната власт. Тук има млади хора, както казах вече и те дори не знаят, но тогава през „хубавата" година на хиперинфлацията – 1996-та, благодарение на усилията на независимата съдебна власт и преодолявайки съпротивата на другите две власти успя да изпълни разпоредбите на Конституцията. Имахме в един и същи ден два броя на Държавен вестник с различно съдържание – в единия имаше укази, в другия ги нямаше. Имаше един министър на правосъдието, който скри държавния печат, но нещата станаха благодарение на подкрепата на президента на републиката Жельо Желев и на пазителите на Конституцията – съдиите от Конституционния съд с техните принципни решения. Фактически двата върховни съда – ВКС и ВАС бяха конституирани и започнаха да работят от 1 декември 1996 г. Създаването на регионалните административни съдилища премина и през още един етап, който е много интересен и вече малко хора си го спомнят. На практика Конституцията не предвиждаше и не беше толкова категорично мнението на юристите, че тези съдилища трябва да бъдат първите, които да се създадат в изграждащото се тогава демократично общество. Един екип на най-добрите юристи от доктрината и от практиката, начело с проф. Живко Сталев, няма да изброявам други имена, но ще спомена името на проф. Александър Янков, който е сред нас днес в тази зала (ръкопляскания) след шестмесечно обсъждане почти единодушно стигна до мнението, че на първо място трябва да се създаде система от регионални съдилища на административното правораздаване. Така на заден план останаха идеите за трудови съдилища, търговски съдилища и т.н. Тези бележки са само за пълнота в историята.

Има и още един важен момент, който спомена колегата Пенчев – вярно е, че започнахте да работите в много трудни условия, свити по няколко човека в кабинет и без съдебни зали, но тук трябва да отбе-

лежим с благодарност ролята на изпълнителната власт. Тогава министър на правосъдието беше Миглена Тачева, също е сред нас, сега е директор на Националния институт на правосъдието, тя помогна много правителството да отдели средства и до голяма степен бяха задоволени потребностите на административните съдилища (ръкопляскания).

Някои от вас може би са виждали, че в много германски съдилища има един надпис „В съда говорят законите, а владетелите мълчат“. Това е сентенция от времето на Фридрих Велики и тя се свързва с онази история, която се разказва в различни варианти за една вятърна мелница в границите на двореца Сан Суси, край Потсдам. Владетелят не харесвал мелницата и отишъл при мелничаря с идея да я премахне. Мелничарят отговорил – не съм съгласен, защото там в Берлин има един съд. Мелницата и сега е там.

Като говоря за 10 години административни съдилища сега много ми се иска и ние да чуем от български гражданин, притеснен пред поредния държавен или общински чиновник, смело да му каже – решавайте ми проблема, защото там в областния град има един административен съд...

Честит празник колеги.!

БЪДЕЩЕТО НА СИСТЕМАТА ЩЕ СЕ ОПРЕДЕЛЯ ОТ ТВОРЦИТЕ – ПРОФ. САШО ПЕНОВ – ДЕКАН НА ЮРИДИЧЕСКИЯ ФАКУЛТЕТ ПРИ СУ „СВ. КЛ. ОХРИДСКИ“

Уважаеми административни съдии,

Радвам се да Ви поздравя, тук в аулата на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“, по повод навършването на десет години от възстановяването на административното правосъдие в България, утвърдило се като фундаментален елемент за развитието й като правова държава. През този кратък период от време

Вие като юристи със себеотдайност развихте и приложихте в новите реалности основните ценностни принципи на административното право. Като магистрати творци отстоявахте принципите на правовата държава и допринасяхте за развитието на съдебната практика. Прила-

гахте с разум както българското право, така правото на Европейския съюз. Вие се стремите да осигурите на гражданите качествено правораздаване и да затвърждавате авторитета на съдебната власт.

Всички Вие избрахте и се отдадохте на административното право – правен отрасъл развил се заради справедливостта, заради стремежа на гражданина да се чувства свободен и да разгръща своята инициативност без да среща пречки от държавната администрация.

Между обективното (ценността) и субективното (законодателя) е разположен съдията. Платон посочва: *„Съдиите... се нуждаят от добродетел, понеже те самите трябва да са причастни и на всяка друга добродетел, и особено на разсъдителността и смелостта... И защото съдията седи там не като ученик, а по скоро като учител на зрителите, както е справедливо.“*

В основата и на jure, и на Jurist е латинският корен ius, iuris. За да си юрист, не е достатъчно само да си завършил висше юридическо образование, а е необходимо и да почиташ, и да обичаш и да вярваш в правото. При съдиите в административните съдилища правото е станало тяхно верую, тяхна съдба и избор на достойна професия – правото като изкуството за доброто и справедливото. Само смелият, благоразумният, справедливият и разсъдителен съдия може да оцени и да прилага ценностите на правото.

В тълковния речник срещу термина „право“ стои обяснението: *„Съвкупност от установените в едно общество и поддържани от държавната власт задължения и свободи, които уреждат отношенията на хората в обществото“. Значението на думата „изкуство“ е: „Област от човешката дейност, при която действителността се пресъздава чрез художествени средства“, а за думата „добро“ определението е: „Нещо, което е хубаво, което е в полза на хората, което има висока морална стойност. Доброто е нравствена категория“.*

Дали правоприлагането е изкуство.? Не е толкова лесно да се изправиш като съдия, знаейки че от теб зависи съдбата на човека, който очаква справедливост. Не е лесно да подбереш така думите си, че всеки който те чуе или прочете написаното да повярва, че така повелява правовия ред, че административният акт е незаконосъобразен или законосъобразен. Не е толкова лесно при решаване на конкретен казус да отстояваш и прокарваш справедливи принципи.

В действителност правото ЗА човека е изкуство на доброто и справедливостта. Според Аристотел законовата справедливост съжителства с добродетелността и се проявява в отношенията на всеки с всеки. Справедливостта като ценност може да се опознае от всеки гражданин, но преди това тя трябва да се опознае и да бъде верую на просветения юрист. Ако търсим паралел между правото и изкуството ще установим, че Аристотел недвусмислено подчертава, че изкуството не е самоцел, че то освен с познанието е свързано и с нравствения живот на хората, че неговите произведения имат за цел да облагородяват човека, че то е подчинено на задачата за „усъвършенстване в добродетелите". Т.е. и законовата справедливост и изкуството съжителстват с добродетелността. Правото е създадено от хората, за да могат да живеят заедно и свободно. Според Цицерон, законът е ценен, поради обстоятелството, че е създаден за благото на гражданите, а същността на закона се свежда до смисъла и значението на справедливостта и истината. Непреходните са съжденията на римските юристи Целз: jus (право) е изкуство на доброто и справедливото (ars boni et aequi) и на Улпиан за справедливостта („постоянна и трайна воля да се отдава на всекиму неговото право" – constans et perpetua voluntas ius suum cuique trubuere). От тези максими произтичат и фундаменталните правови предписания в Закона за дванадесетте таблици: живей честно, не вреди другиму, отдай всекиму своето – hones et vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere. Именно съдията провежда тези ценностни принципи на правото при решаването на всеки конкретен казус.

Свободата е субстанция на правото. А свободата се усеща най-вече, когато не те е страх от държавната власт, когато знаеш че има правни средства и институции които преценяват нейните действия. Но свободата се установява в правото на базата на принципа, че свободата на личността завършва там, където започва свободата на другите личности. В света на правото доминира признатата от всички легитимна власт, защитаваща „доброто" и „справедливото", но със силата на закон. Същността на правото се състои в равновесието на двата основни нравствени интереса – личната свобода и общото благо. Всеобщият правен закон обоснован от Кант гласи: „постъпвай външно така, че свободната проява на твоята свободна воля да бъде свободно съвместима със свободата на другия". Следователно правото е желано и се създава от хората така, че да защити живота им, тяхната свобода,

собственост и достойнство. Вечният стремеж на човека към щастие е стремежът към добро и справедливост, което той като самостоятелен индивид не може да намери и затова го търси в обществото. Правото предлага равен шанс на всички за постигането му. То превръща доброто в реалност, ограничава и коригира злото. Но от правоприлагането зависи да бъде правото реализация на справедливото, на реда и хармонията между хората.

През тези 10 години административното правосъдие се стреми да бъде гарант за добро управление. Поколения юристи са отдали своите сили и творчески потенциал за усъвършенстването на българското административното правосъдие. Многообразието на административноправната уредба, регулира широк кръг обществени отношения, налага и изисква ерудирани правници, които практически и теоретично да изясняват проблемите при правоприлагането. Взаимодействието между теорията и практиката е в основата на развитието на административното правосъдие с цел да се осигурят правата и интересите на гражданите. Изграждането на правова държава не е еднократен акт, а последица от последователното и неотклонно добронамерено прилагане на ценностите на правото.

Според Конституцията на република България, тя е правова държава. Ролята на правото за съвременната държавност изисква и наличието на авторитетни юридически кадри, защото нито политическият, нито икономическият живот има битие извън правните норми, които ги регламентират и които юристите прилагат. Човек може да преживее и без някой материални блага, но без вяра в правдата и законността е невъзможно. Правораздаването не е просто работа, професия. То е изпълнение на дълг, високо доверие и отговорност. Истинско правосъдие с духовно и интелектуално безлични хора не се прави. За това, освен правни познания и висок професионализъм работещите в сферата на правораздаването трябва да бъдат личности, притежаващи висши добродетели. Хората трябва да повярват на закона, да знаят, че равенството пред него осигурява свободата на гражданите.

В заключението на генерален адвокат по дело пред Съда на Европейския съюз прочетох:

„Според един латиноамерикански юрист съществуват три типа съдии:

– **Занаятчиите** – същински автомати, които използвайки само ръцете си произвеждат решения серийно и в индустриални количества, без да отчитат това, което засяга човекът и обществения ред;

– **актьорите**, които използват ръцете и ума си, като се подчиняват на традиционните методи на тълкуване, което ги кара неизбежно да се задоволят да предават волята на законодателя

– **творците**, които с помощта на ръцете, главата и сърцето разкриват пред гражданите по-добри хоризонти, без да обръщат гръб на реалностите и конкретните ситуации.“

Нормално е в една система да съществуват и трите типа съдии, но бъдещето на системата се определя от третата категория, които постоянно утвърждават доверието в нея и допринасят за нейното усъвършенстване.

Уважаеми юристи – съдии,

Поздравявам Ви с вашия празник и Ви желая здраве и упоритост за отстояване на ценностите на правото в ежедневната Ви работа.

TRIBUNAL DE
L'UNION EUROPÉENNE

Mariyana Kancheva
Juge

ПОЗДРАВИТЕЛЕН АДРЕС ОТ СЪДИЯ МАРИЯНА КЪНЧЕВА,

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ, ГР. ЛЮКСЕМБУРГ

ПО СЛУЧАЙ 10 ГОДИНИ ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА

АДМИНИСТРАТИВНИТЕ СЪДИЛИЩА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

София, 17 март 2017 г., Университет « Св. Кл. Охридски »

Уважаеми господин Председател на Върховния Административен съд,

Драги гости,

Тържественото честване на десетгодишнината от създаването на административните съдилища в България е забележителен повод, който бих искала да използвам, за да поздравя от цялото си сърце всички административни съдии в България. Съвсем естествено е да бъда съпричастна към това празнично събитие в качеството ми на съдия в Общия съд на Европейския съюз в Люксембург, чиято основна мисия е да бъде общата административна юрисдикция на Съюза, призвана да осигури спазването на законността от страна на решаващите институции, органи, служби или агенции на европейско ниво и да гарантира по този начин съдебната защита на европейските граждани срещу техни незаконосъобразни актове, действия или бездействия.

L-2925 LUXEMBOURG
Tél. (+352) 4303 4740 – Fax: (+352) 4303 4749 – mariyana.kancheva@curia.europa.eu

Десетгодишният юбилей на административните съдилища в България и равносметката от извървения път трябва да се разглеждат в светлината и на друго важно събитие за България, а именно десетгодишнината от присъединяването към Европейския съюз, което неизбежно постави нови изисквания пред националното административно правораздаване. Националните административни съдии играят съществена роля за гарантиране спазването на правото на Европейския съюз. Съюзното право би останало само на хартия, ако не се тълкува и прилага правилно, еднакво и безпротиворечиво от всички национални административни съдии на държавите-членки. Европейското законодателство създава пряко права в полза на европейските граждани и националните административни съдии са длъжни да признават тези права при възникнал национален спор, с който са сезирани. Българското административно правораздаване стана част от общата система на европейското административно правосъдие, която в рамките на своите присъщи компетентности е призвана да обезпечи изграждането на общото европейско пространство на свобода, сигурност и правосъдие. За краткия период от присъединяването на България към Европейския съюз българските колеги административни съдии несъмнено показаха в своята професионална работа силната си мотивация да участват в осъществяването на тази голяма задача от европейския проект и дават своя достоен принос в утвърждаването на европейския правен ред.

Желая на всички административни съдии в България решимост и кураж в отстояването на европейските ценности и практики в тяхната правораздавателна дейност, защото качественото и навременно правосъдие е основна предпоставка за силна демокрация и за върховенството на закона.

Марияна Кънчева

Общ съд, Съд на Европейския съюз

„Административното правосъдие се явява инструмент за една борба за налагане законния интерес и на по-слабия, интереса на малцинството спрямо силния, спрямо случайното мнозинство, една борба за зачитане на свободните и законните интереси, но при съблюдаване интереса и на общността, така както той е очертан в системата на публичното право.

С административното правосъдие чрез органите на самата държава (съдии и съдилища) се налага самоограничение на държавата в рамките на правото: държавата се подчинява на един съд по отношение и на своите административни актове и то не въз основа на анархистично-индивидуалистичните разбирания за абсолютността на частния интерес, а въз основа на съгласуване на този частен интерес с интереса на общността, изразено в специалните принципи на публичното право.“

(Петко Стайнов, „Административно правосъдие”, 1936 г.)

НАГРАДЕНИ ПРЕДСЕДАТЕЛИ НА СЪДИЛИЩА С ПРИКЛЮЧЕН УСПЕШЕН ВТОРИ МАНДАТ НАЧЕЛО НА АДМИНИСТРАТИВНИ СЪДИЛИЩА

Василка Шаламанова - АС Благоевград

Съдия Тинка Косева – АС Варна

Съдия Мариана Лазарова – АС Велико Търново

Съдия Нели Дончева- АС Видин

Съдия Силвия Димитрова – АС Враца

Съдия Светлана Борисова – АС Добрич

Съдия Виктор Атанасов – АС Кърджали

Съдия Галина Стойчева – АС Кюстендил

Съдия Момчил Тараланski – АС Монтана

Съдия Димитър Първанов – АС Плевен

Съдия Георги Петров – АС Пловдив

Съдия Росица Бесарболиева – АС Русе

Съдия Павлина Георгиева-Железова – АС Силистра

Съдия Владимир Първанов – АС Сливен

Съдия Анелия Ананиева – АССО

Съдия Пламен Петрунов – АС Стара Загора

Съдия Кремена Борисова – АС Шумен

Съдия Диана Петкова – АС Ямбол

Наградени с плакет бяха също съдии оглавявали административни съдилища Красимира Цветкова – АС Търговище; Теодора Точкова – АС Хасково, Росица Сбиркова – АС Смолян, Лозан Панов – АССГ, Ива Ковалакова-Стоева – АС Разград, Игнат Георгиев – АС Перник, Габриела Христова – АС Ловеч, Светлозар Рачев – АС Габрово.

Божията майка Богородица, носителка на божественото женско начало. Почита се като покровителка на майчинството и на жените, като пазителка на семейното огнище. На нея са посветени някои от най-големите църковни празници – Рождество Богородично (8 септември) Въведение Богородично(21 ноември) и Успение Богородично (15 август)

НУЖДА ОТ ЗАЩИТА НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПРАВА И ОТ АДМИНИСТРАТИВНО ПРАВОСЪДИЕ У НАС

(Реферат, държан на Първия Събор на българските юристи – 7 юли 1905 г. в София)

Стефан Киров

Не подлежи на оспорване, че без административно правосъдие, без възможност за гражданина да оборва по законен ред незаконните действия на административната власт – не може да се говори за *добър ред*, още по-малко за правен ред в една държава. При липса на легални средства, за гражданина остава едно от двете: или да се противи на неправдите чрез сила – което довежда до анархия; или да търпи тези неправди – което е царство на произвола, а не на правото.

Да се каже, че винаги се допуска оплакване по *йерархичен ред*, не е достатъчно; защото в такъв случай излиза, че се *оплакваме на дееца против действието му*. Действието може да е извършено по заповед на началството, при което ни пращат да се оплакваме.

Даже да се облече самата администрация със съдебна функция е рисковано; защото тогава пък излиза, че *деецът ще съди сам себе си*. А нали във всеки спор между двама трябва да каже правото един трети – *jus dicere* – един трети, неутрален – един съдия?

Оттук идва нуждата, необходимостта от едно редовно правосъдие за административни разпри – едно административно правосъдие. Как да се устрои то, как да се раздава то – по това можем да спорим; но че то е необходимо – спор не може да има.

Затова във всички държави то се признава, раздавано по един или друг начин. Административната власт тогава, без да се накърнява нейната автономия, се поставя под *съдебен контрол*, и само по този начин се премахва административният произвол – или по-точно, довежда се до възможния *minimum*.

Правовата държава, според Рудолф фон Гнайст, се крепи само върху съдебния контрол. А съдебният контрол се изразява 1) в граж-

данския процес, 2) в углавния процес, 3) в административното правосъдие.

Административното правосъдие, т.е. произнасяне по административни разпри, не трябва да се смесва с легалната защита на така наречените публични (обществени) права. Където тези права не са защитени, и там съществува произвол. Но те са два различни вида произвол. И двата произлизат от несъвършенство в законодателството; но докато отсъствието на защита на правата е един законодателен недостатък, изразен в липса на легални средства, следователно непълнота в компетенцията и процедурата на съществуващи съдебни органи, отсъствието на административно правосъдие е отсъствие на всякакви съдебни органи, които да съдят действията на административните органи; първото все пак признава известни права – липсва защитата им;

Щом се създадат особени административни съдилища, на тях ще може да се възложи и защитата на публичните права. Компетенцията може подходящо да се сподели, като се остави на обикновения съд разглеждането на всеки спор, който се отнася до частно право или интерес от областта на гражданското право. Спорове, възникнали с органите на властта, и изобщо всички отношения, при които гражданинът се явява като член на държавната организация – с една дума, където се отнася до незащитено или накърнено публично право – са от компетенцията на административния съд.

В съответствие с гореказаното, най-добре ще е да се организират особени отделения при всеки окръжен съд – като местен административен съд. За Върховна касационна инстанция (в някои случаи и като първа, и като последна) да се образува също особено отделение при Върховния касационен съд – като *Върховен административен съд*. Тези ще бъдат *общите* административни съдилища.

Никакви „специални комисии“ – служебни или административни – не трябва да се товарят със съдебна функция. Всички подобни комисии трябва да се смятат само като прости административни комисии (органи на административната власт), чиито решения са административни разпореждания, и винаги оспорими – пред обикновения съд или пред административния, според случая.

С това, господа, аз завършвам. Моята цел беше да предложа на Вашето благосклонно и просветено внимание въпроса на въпросите в нашето административно право – въпроса за административното пра-

восъдие у нас – не, разбира се, с цел да го разреша с един удар, а само за да посоча, че отдавна вече е наложително, крайно наложително, да се подеме той с всички сили и да се наложи неговото разрешаване.

Аз настоявам, че е нужно да се защищават и *публичните права*. Аз настоявам, че всички *административни разпри* трябва да са подсъдни на *административен съд*. Дали ще се изкаже от Събора само пожелание; дали ще се вземе някое решение – в един или в друг смисъл; още сега ли ще стане това, или въпросът ще се подложи на всестранно изучаване и докладване

В друг Събор – всичко това остава, разбира се, на вашето благоусмотрение. без да мисля, че съм казал последната дума по въпроса, аз ще се радвам само на честта пръв да съм повдигнал този въпрос от капитална важност, и да съм бил изслушан с вниманието, с което ме изслушахте – и за което крайно ви благодаря.

Стефан Киров Абаджиев е български юрист, ректор на Софийския университет през 1906–1907 и 1912–1913 година. Роден през 1861 година в Ески Заара (днес Стара Загора). Баща му е абаджия. Негов по-голям брат е офицерът Георги Абаджиев. По-късно двамата подпомагат отглеждането на бъдещия поет Кирил Христов, техен племенник, останал от малък сирак. През 1880 година постъпва в Робърт колеж в Цариград и го завършва в 1885 година.

Стефан Киров завършва политически и административни науки (1896) и право (1897) в Брюкселския свободен университет, след което дълги години е преподавател по конституционно право в Софийския университет „Свети Климент Охридски“. Ректор на университета през 1906–1907 (уволнен по време на Университетската криза заради публичната си опозиция срещу правителството и 1912–1913 година. Декан на Юридическия факултет през 1900–1901 г. От 1907 година е действителен член на Българското книжовно дружество, днес Българска академия на науките.

Починал през 1948 година в София.(бележка Уикипедия)

Зала „Тържествена“ на Съдебната палата в София. Съдиите от Административен съд София-град полагат клетва (15 февруари 2007 г.)

ОЩЕ ОТ ИСТОРИЯТА НА ВАС

25 години административно правосъдие
Текст от сп. „Правна мисъл“, г. V (1939), № 4

д-р Т. П. Теодоров

За автора – **Д-р Теодор П. Теодоров** (да не се бърка с д-р Теодор Ив. Теодоров – политик и министър-председател на страната) е български юрист, френски възпитаник и ученик на известния френски административист и конституционалист проф. Морис Ориу. Д-р Теодоров е автор основната част на законопроекта за административното правосъдие от 1911 г. и успява да наложи модифициран вариант на френския модел на административно правосъдие при дебатите в нарочно създадена през 1912 г. петчленна комисия за изработване на окончателен текст на законопроекта за административното правосъдие. През 20-те и 30-те години на 20 век е български представител (агент) пред създадените по силата на Ньойския мирен договор смесени арбитражни съдилища в Хага

За да се прецени качествено 25-годишната дейност на Върховния административен съд, трябва да се разбере и припомни, с каква цел и защо през 1912 г. се създаде този съд, отделен от общите съдилища и съставен не само от професионални съдии, равни по ценз на съдиите от Върховния касационен съд, но и от висши администратори (чл. 3 от Закона за административното правосъдие от 1912 г.), и защо не се възприе английската система, поверяваща административното правосъдие на общите съдилища, или на особени отделения при тях. Отговор на този въпрос ще се намери в мотивите към законопроекта от 1911 г. Съображенията за отделянето на административното правосъдие от общото такова и за създаването на особен Върховен административен съд са изложени в § 5 от мотивите „кому да се повери раздаването на административното правосъдие“.

Не може да се отрече, че административните разпри не са спорове между права от еднаква стойност, защото правата на държавата – публична власт – и тия на личността не са еднородни, както е в частноправните спорове (Gneist, Unger). Тия особени спорове не могат да се решават по същия начин, по същите съображения и от същата гледна точка, както обикновените граждански процеси, под риск да

се дойде до неточни резултати, неотговарящи на нуждите на добрата администрация и на обществото. Докато в областта на администрацията правосъдието играе ролята на една граница, за обикновения съдия то е единствената и положителна цел; там (в администрацията) се работи за общественото благо, като се държи сметка за правото, тук (в обикновения съд) се има пред очи изключително правосъдието (Stahl). Несъмнено, когато в публичното право се породят спорове, публичната власт е длъжна да ги реши като съд; но за това не трябва да се обсъди случаят едностранно и специално, с цел да се приложат абсолютните норми на правото, а трябва да се имат същевременно предвид изискванията на общественото благо и онова, което може да бъде полезно или подходящо на интересите на обществото (Gerber).

Заслужава да се цитира изцяло следния пасаж от Johann Kaspar Bluntschli: *„Публичноправните спорове трябва да се решават от гледна точка на публичното право и като се държи сметка за общата полезност. Една система, която би държала само за прилагането на принципите на правото, вдъхновявайки се изключително от умозаключенията, теглени из абстрактните закони, без да държи сметка за променливите изисквания на обществения живот, би парализирала дейността на държавата и би довела до държавно разтление... Едно чувство на наивна справедливост, което не иска да вижда освен това що е в книжата по делото и в твърдението на страните, едно високо безпристрастие, което поставя държавата на равни начала с всяка друга страна в процеса, една свобода на решаване, която анализира фактите във всичките им елементи и ги подвежда под нормите на правото, една проницателност и тънкост, която отива понякога до дребнаво изследване като с лупа и която заключава от формата за същността, строгост и неуклоност в логиката, са качества твърде ценни за гражданския съдия, но твърде опасни за съдията, натоварен да решава публични разпри, защото могат да го доведат да изгуби предвид именно най-съществено в тази области – връзката на всички публични права с цялото, т.е. с държавата, от която те произхождат. Същите административни закони се тълкуват повече или по-малко стриктно наспроти обстоятелствата. Другояче не може и да бъде, защото административното право не може да се абстрахира от обществения живот и неговото движение. Наистина, законите, които*

определят и уточняват условията и границите на административното право, се налагат в решението на съдията със същата строгост, както частноправните закони. Но изобщо, все пак остава на съдията в административните разпри, в границите на тия закони, една доста обширна свобода на действие, която му позволява да преценява претенциите на страните и нуждите на държавата в смисъла на самата действителност и съобразно с хода на всички ОКОЛНИ неща. Ето защо, административният съдия ще има случаи много повече от гражданския да държи сметка, освен за правото и законността, от това, що е подходящо и целесъобразно, и следователно да гледа не само назад, но и напред. Затова и юридическата подготовка само не е достатъчна за административния съдия. Същите съображения се споделят и от френските автори Vivien, Aucoc, Ducroq, Laferiere, от италианеца Clementi, от петербургския професор Коркунов и много други“.

Отговорен редактор *Николай Алексиев*
Съставител и коректор *Васил Чобанов*
Предпечатна подготовка *Петър Дамянов*

Сиела Норма АД
1510 София, бул. Владимир Вазов № 9
тел. 02 903 00 23
www.ciela.bg